

Informatieblad

Antiek en andere preconventie objecten

Dit infoblad is voor iedereen die meer wil weten over de handel in antiek en andere objecten die voor de CITES overeenkomst verkregen zijn en (deels) afkomstig zijn van CITES-soorten. Bent u nog niet bekend met CITES? Lees dan eerst de infobladen 'Algemene toelichting CITES', 'Invoer en (weder)uitvoer', 'EU-certificaten' en 'Reizen met persoonlijk bezit, jachttrofeeën en souvenirs'.

In dit infoblad leest u:

- Wat de relevante wet- en regelgeving is
- Aan welke voorwaarden een antiek object moet voldoen
- Wanneer u te maken heeft met een preconventie object
- Voor welke soorten er strengere regels gelden
- Hoe u de leeftijd kunt aantonen
- Welke regels gelden voor renovatie
- Waar u terecht kunt met uw vragen

Wet- en regelgeving

Internationaal

CITES (**C**onvention on **I**nternational **T**rade in **E**ndangered **S**pecies of wild fauna and flora) is een overeenkomst tussen 183 partijen (182 landen + de Europese Unie). In deze overeenkomst zijn afspraken gemaakt over de internationale handel in bedreigde dier- en plantensoorten.

Europees

De regels uit de CITES-overeenkomst zijn uitgewerkt in een aantal Europese verordeningen.

CITES in Nederland

De Europese verordeningen zijn rechtstreeks van toepassing in Nederland. Daarom is het niet meer nodig om deze regels in nationale wetgeving op te nemen. Voorzover op Europees niveau de verplichtingen uit de CITES-overeenkomst niet zijn uitgewerkt, zijn ze terug te vinden in de Wet natuurbescherming. U moet hierbij met name denken aan de naleving en strafbaarstelling van de CITES-regels. Daarnaast heeft Nederland een aantal regels gesteld voor het bezit van bepaalde soorten.

Inmiddels zijn meer dan 35.000 soorten bij CITES aangewezen als beschermde dier- of plantensoort. Deze soorten zijn niet allemaal even streng beschermd. Internationaal is een onderverdeling gemaakt in het beschermingsniveau met drie appendices: Appendix I, II en III. In de Europese Unie zijn deze soorten ook in verschillende bijlagen bij de Basisverordening ingedeeld: Bijlagen A, B, C en D. De Appendix en de Bijlage waarop een soort staat bepaalt welke regels van toepassing zijn.

Handel en overdracht in CITES-soorten is alleen toegestaan wanneer er een algemene vrijstelling geldt of als een ontheffing is verleend.

Producten van CITES-soorten

Wanneer een soort beschermd is door CITES, zijn ook alle delen en producten van die soort beschermd. Denk bijvoorbeeld aan eieren, veren, huid, (slag)tanden, bloed, schildpadschild, hout of zaden.

In het verleden werden delen van dieren en planten vaak in gebruiksobjecten verwerkt. Inmiddels zijn veel van deze soorten beschermd door CITES. Dit betekent dat u bij objecten waarin bijvoorbeeld olifantenivoor, schildpadschild of reptielenleer is verwerkt, te maken krijgt met de CITES regels.

Antiek

Voor antiek hanteert CITES de volgende definitie:

Objecten die vóór 3 maart 1947, ter vervaardiging van juwelen, decoratie, kunstvoorwerpen, gebruiksvoorwerpen of muziekinstrumenten in een toestand zijn gebracht die grondig verschilt van hun natuurlijke ruwe staat.

Om het object als antiek aan te laten merken moet in ieder geval het volgende duidelijk zijn:

- A. Het object moet vóór 3 maart 1947 uit de natuur onttrokken én bewerkt zijn. Meer hierover leest u onder het kopje 'Leeftijd aantonen'.
- B. Het object moet grondig verschillen van de oorspronkelijke natuurlijke staat. Ruwe onderdelen, zoals (slag)tanden, horens, geweien, haren en veren vallen niet onder 'bewerkt'. Dit is anders als het object voldoende is besneden, gegraveerd of vervormd. Het bewerken moet daarnaast onomkeerbaar zijn. Het enkel polijsten of het object monteren op een houten plaquette of basis wordt niet gezien als bewerkt. Bijvoorbeeld, schedels of skeletten welke zijn gereinigd, gepolijst of gemonteerd op een basis, worden niet gezien als bewerkt. Preparaten, zoals opgezette dieren, worden daarentegen wel gezien als 'grondig verschillend van de oorspronkelijke natuurlijke staat' en daarom als bewerkt.

Voor ivoor van olifanten geldt dat slagstanden niet voor antiek in aanmerking komen, tenzij zij voor ten minste 90% zijn bewerkt. Licht snij- of graveerwerk, waarbij de slagstand overwegend in de ruwe staat blijft, valt niet onder antiek.

Voor neushoornhoorn geldt dat dit niet wordt gezien als antiek als deze licht besneden, gegraveerd of gemarkeerd is, maar waarbij de natuurlijke vorm van de hoorn intact is gebleven. Hetzelfde geldt voor bijvoorbeeld klokken, inktpotjes of barometers die in een hoorn zijn geplaatst, maar waarbij de hoorn substantieel onbewerkt is gebleven.

- C. Het object moet duidelijk bewerkt zijn met als doel het als juweel, decoratie, kunstvoorwerp, gebruiksvoorwerp of muziekinstrument te gebruiken. Dit betekent dat het object in principe geen verder snijwerk, bewerking of afwerking nodig heeft om zijn functie te vervullen.

U moet kunnen aantonen dat het antieke object aan bovenstaande voorwaarden voldoet. Voorbeelden van antieke en niet-antieke objecten vindt u in de bijlage bij dit infoblad.

Invoer of (weder)uitvoer

Internationaal heeft u voor het buiten of binnen de Europese Unie brengen van antiek gewoon geldige CITES-vergunningen nodig. Antiek mag in principe voor commerciële doeleinden worden verhandeld.

Overdracht binnen de Europese Unie

Antieke objecten mogen binnen het grondgebied van de Europese Unie zonder EU-certificaat commercieel verhandeld of overgedragen worden, als ze legaal in de Europese Unie zijn verkregen of binnengebracht.

Dode preconventie specimens

Als dode specimens niet aan de voorwaarden van antiek voldoen, maar wel ingevoerd of verkregen zijn voordat de bepalingen van de CITES overeenkomst op hen van toepassing waren, spreken we van preconventie specimens. Dit kunnen zowel onbewerkte als bewerkte specimens zijn.

Voorbeeld: Rio palissander (*Dalbergia nigra*) is sinds 11 juni 1992 opgenomen op Appendix I van CITES. Sinds die datum gelden de bepalingen van CITES voor deze soort. Producten van deze soort welke aantoonbaar verkregen zijn voor 11 juni 1992, worden beschouwd als preconventie specimens.

(Weder)uitvoer

Voor de (weder)uitvoer van preconventie specimens is een (weder)uitvoervergunning nodig. Deze mag in de meeste gevallen ook voor commerciële doeleinden worden afgegeven.

Invoer

Voor de invoer van preconventie specimens is een invoervergunning nodig. Preconventie specimens die op Bijlage A staan, mogen alleen voor niet-commerciële doeleinden worden ingevoerd, tenzij het om wederinvoer gaat. Dit is dus een groot verschil met antieke specimens.

Overdracht binnen de Europese Unie

Een ander groot verschil met antieke specimens, is dat preconventie specimens binnen de Europese Unie alleen verhandeld mogen worden met een EU-certificaat. In sommige gevallen mag een EU-certificaat wel voor commerciële doeleinden worden afgegeven.

Aanvullende regelgeving

Tijgerbotten

In Nederland geldt een bezitsverbod voor tijgerbotten en producten daarvan. Dit geldt ook als het om preconventie specimens of antiek gaat. Deze objecten mogen alleen met een bezitsontheffing worden gehouden. Een bezitsontheffing wordt alleen voor niet-commerciële doeleinden verleend, zoals educatie of onderzoek. Een particulier, die de producten voor persoonlijke doeleinden wil houden, komt hier in principe niet voor in aanmerking.

Neushoornhoorn

Ook voor neushoornhoorn en producten daarvan geldt in Nederland een bezitsverbod, met uitzondering van jachttrofeeën afkomstig van de Zuid-Afrikaanse populatie witte neushoorns (*Ceratotherium simum simum*). Dit geldt ook als ze vóór de inwerkingtreding van CITES uit de

natuur zijn gehaald of verkregen. Een bezitsontheffing wordt ook hier enkel voor niet-commerciële doeleinden verleend.

Daarnaast geldt er sinds 2012 binnen de Europese Unie een verbod op het commercieel verhandelen van neushoornhoorn. Het voortbestaan van de neushoorn wordt namelijk nog steeds ernstig bedreigd, onder andere door de recente toename van de stroperij en illegale handel.

Lidstaten verstrekken geen invoervergunningen, (weder)uitvoervergunningen of EU-certificaten voor commerciële handel in neushoornhoorn. Niet-commerciële handel in neushoornhoorn is onder bepaalde omstandigheden nog wel toegestaan.

Olifantenivoor

Onderzoeksbureau TRAFFIC heeft in opdracht van de Europese Commissie onder meer onderzoek gedaan naar de handel in preconventie ivoor. Uit dit onderzoek blijkt dat de wederuitvoer van preconventie ivoor de vraag naar hedendaags ivoor stimuleert en mogelijk zelfs bijdraagt aan de toename in de illegale handel ervan.

In 2015 heeft Nederland daarom besloten tot een verbod op de commerciële (weder)uitvoer van preconventie ivoor, niet zijnde bewerkt ivoor of antiek. In mei 2017 heeft de Europese commissie een richtlijn over de handel in ivoor gepubliceerd. Hierin is ook het verbod op de commerciële (weder)uitvoer van ruw ivoor opgenomen.

Leeftijd aantonen

Door een taxatierapport van een (gecertificeerde) taxateur of antiekhandelaar te overleggen kunt u aantonen dat het voorwerp vóór 1947 is gemaakt. Een online taxatie komt hiervoor niet in aanmerking, omdat de taxateur het object fysiek moet hebben bekeken. Daarnaast moet de taxateur of antiekhandelaar zijn aangesloten bij een brancheorganisatie.

Ook originele aankoopbewijzen en gedateerde krantenartikelen en catalogussen, waarin de voorwerpen op foto's zijn afgebeeld of gedetailleerd worden beschreven, kunnen gebruikt worden om de leeftijd aan te tonen. Voor preconventie specimens kunt u daarnaast met bijvoorbeeld foto's of oude scheepsjournalen aantonen dat het object al voor de CITES overeenkomst in uw bezit was.

Formeel moet de herkomst naar tevredenheid van het CITES-bureau of handhavende instantie (zoals de NVWA) aangetoond kunnen worden. Het CITES-bureau kan bij twijfel ook zelf onderzoek laten doen.

Renovatie

Antiek blijft antiek zolang het voorwerp zijn originele vorm behoudt. Voorwerpen lopen gedurende hun leven echter beschadigingen op die hersteld moeten worden. Voorwerpen die gerepareerd worden met preconventie materiaal, behouden hun antiek status. Hetzelfde geldt voor voorwerpen die gerepareerd worden met niet-CITES materiaal.

Voorbeeld: Een met schildpadschild ingelegde theedoos behoudt zijn 'antiekstatus', als deze met preconventie stukken uit een andere theedoos wordt gerepareerd.

Twee antieke theedozen die volledig uit elkaar worden gehaald om van de onbeschadigde delen één nieuwe theedoos te maken, verliezen echter hun antiek status.

Als antieke voorwerpen gebruikt worden voor de vervaardiging van een ander object, verliest het materiaal zijn antieke status.

Voorbeeld: Antieke vloerdelen van Rio palissander (*Dalbergia nigra*), die gebruikt worden voor de bouw van gitaren. Of een antieke ivoren biljartbal, die opnieuw gesneden is naar een handvat in een wandelstok. De gitaren en de wandelstok vallen niet onder antiek, omdat deze objecten een totaal andere functie hebben gekregen.

Merken

Indien u een CITES-document nodig heeft, moeten preconventie Bijlage A specimens individueel herkenbaar zijn, voor zover dat mogelijk is. Het individueel herkenbaar maken van deze specimens mag met behulp van een naadloos gesloten pootring of microchiptransponder, maar ook met een tag, of registratienummer, als dit maar op een unieke en permanente wijze is aangebracht. Preconventie specimens, die op unieke wijze zijn gemerkt komen in aanmerking voor een specimen specifiek EU-certificaat. Meer hierover vindt u in het infoblad 'EU-certificaten'.

Ten slotte, indien u een CITES-document aanvraagt voor onbewerkte slagstanden van de olifant, alsmede stukken daarvan (van ten minste 20 cm lang en ten minste 1 kg zwaar), moeten deze worden voorzien van een merkteken. Het CITES-bureau kent u deze merktekens toe wanneer u een aanvraag heeft ingediend en de legale herkomst is aangetoond.

Vragen

Heeft u na het lezen van dit infoblad nog vragen? Wij helpen u graag. U kunt op verschillende manieren contact met ons opnemen.

Telefoon

U kunt ons bellen op 088 042 42 42 (keuzemenu optie 1--> optie 5). U belt tegen lokaal tarief.

Post

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland / CITES-bureau
Postbus 40225
8004 DE Zwolle

Contactformulier

Ga naar mijn.rvo.nl » Contact » Contactformulier.

E-mail CITES-bureau

info@rvo.nl

Internet

Kijk ook eens op ons klantportaal voor meer informatie over CITES. Ga naar mijn.rvo.nl

Bijlage 1: Voorbeelden antiek*/geen antiek

*Mits vóór 3 maart 1947 in deze staat gebracht

	Voorbeeld	Antiek	Uitleg
Sieraden			Ivoren kralen, ter vervaardiging van juwelen, in een toestand gebracht die grondig verschilt van de natuurlijke ruwe staat van het ivoor.
			Twee ivoren polsarmbanden, om dezelfde reden als hierboven. In de praktijk zijn er echter veel voorbeelden van moderne armbanden die als "antiek" worden verkocht. Een schriftelijk bewijs waarin staat wanneer de juwelen zijn vervaardigd is daarom noodzakelijk.
			Een ruwe klauw van een tijger verwerkt in een armband. Veel van deze items komen uit de late 18e of 19e eeuw en zijn in India gemaakt. Het juweel kan niet als antiek aangemerkt worden, omdat de tijgerklauwen op zichzelf ruw en ongewijzigd zijn gebleven.
Gebruiksvoorwerpen			Een handtas, doorgaans gemaakt van krokodillen- of slangen huid, in een toestand gebracht die grondig verschilt van de natuurlijke ruwe staat van de huid.
			Damesschoen gemaakt van alligatorhuid. Deze schoenen waren rond de jaren '30 erg populair en worden tegenwoordig verkocht via gespecialiseerde winkels maar soms ook via internet.
			Bontjas. De leeftijd van kledingstukken is moeilijk vast te stellen, tenzij uit het etiket of de bedrijfsadministratie de leeftijd van het kledingstuk blijkt. Daarom kan het nuttig zijn een modedeskundige te raadplegen.
			Een theedoos, gemaakt van schild van een zeeschildpad, Rio pallisander (<i>Dalbergia nigra</i>) en ingelegd ivoor.

Voorbeeld

Antiek

Uitleg

Gebruiksvoorwerpen

Een vloerkleed van een tijger, waarbij de huid wel gelooid moet zijn. Als de kop is opgezet en nog op natuurlijke wijze vast zit aan een niet-gelooider huid, wordt dit ook gezien als bewerkt.

Ivoren biljartballen. Ivoren biljartballen van vóór 1947 zijn na 1947 veel hergebruikt voor de vervaardiging van bijvoorbeeld handgrepen van paraplu's en wandelstokken. Het na 1947 bewerkte ivoor voldoet dan niet meer aan de definitie van antiek.

Wandelstokken met ivoren handgreep, meestal uit de 18e of 19e eeuw. Er zijn echter veel wandelstokken die gemaakt zijn uit andere ivoren voorwerpen (zoals biljartballen) en deze zijn in veel gevallen jonger dan 1947. Deze laatste categorie valt niet onder antiek.

Een olifantenvoet die tot paraplubak is verwerkt en in het verleden veel werd ingevoerd als jachttrofee.

Kunst/Decoratie

Ruwe slagstanden en stukken van ruwe slagstanden worden niet gezien als bewerkt, ook niet als ze deel uitmaken van een antiek voorwerp. Hetzelfde geldt onder andere voor ruw en onbewerkt neushoornhoorn, narwal-tanden en klauwen van roofdieren.

Schilden van zeeschildpadden worden vaak aangeboden, maar worden niet gezien als bewerkt. Tenzij het opgezette dier nog aan het schild bevestigd is. Het lakken en/of polijsten van het schild wordt evenmin gezien als bewerkt.

Het zaagvormige uiteinde van de kop van een zaagvis, het rostrum genoemd, voldoet niet aan de definitie bewerkt.

Voorbeeld

Antiek

Uitleg

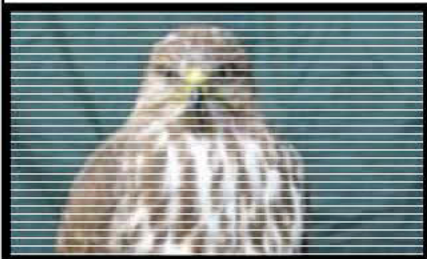
Kunst/Decoratie

Een ivoren beeldje. Het is moeilijk de leeftijd van ivoor te taxeren aan de hand van uiterlijke kenmerken. Wel is het voor een deskundige mogelijk om aan de hand van bijvoorbeeld snij-technieken vast te stellen hoe oud een item ongeveer is.

Hoorns van een neushoorn, gemonteerd op een houten plaquette, vallen niet onder de definitie van bewerkt. Bovendien geldt er in Nederland een bezitsverbod voor neushoornhoorn.

Een opgezette roofvogel, mits bewerkt voor maart 1947. Bij opgezette dieren en met name roofvogels, is het soms lastig vast te stellen of deze zijn vervaardigd voor 3 maart 1947.

Een tand van een narwal valt, net zoals een rostrum van een zaagvis, niet onder bewerkt.

Muziekinstrumenten

Een antiek snaarinstrument, zoals een gitaar, bevat vaak ivoor ingelegd op de brug, het fret board of op de tuning toetsen. Delen van de klankkast zijn soms gemaakt van beschermde houtsoorten, zoals Rio palissander.

Een doedelzak is vaak versierd met ivoren adereindhulzen. Andere houten blaasinstrumenten, zoals klarinetten, zijn ook vaak voorzien van ivoren details.

Een antieke piano, die bijna altijd ivoren toetsen heeft, maar vaak ook ivoor of Rio palissander inlegwerk bevat.